

UKM 10/19:

Regler for ungdomsdemokratiet

Innledning

Kirkemøtet 2019 vedtok i [KM 06/19 Kirkeordning for Den norske kirke](#) følgende paragraf:

§ 36. Ungdomsdemokrati

Den norske kirke skal ha en ungdomsstruktur bestående av regionale og nasjonale organer som skal gi unge i alderen 15–30 år mulighet til å medvirke i aktuelle saker regionalt, nasjonalt og internasjonalt i Den norske kirke. I hvert bispedømme skal det være et ungdomsting og et ungdomsråd. På nasjonalt nivå skal det være et Ungdommens kirkemøte og et ungdomsutvalg. Forslag til vesentlige endringer i denne paragraf skal forelegges Ungdommens kirkemøte. Kirkemøtet fastsetter nærmere bestemmelser om organene etter annet ledd.

Videre står det i vedtakspunkt 7 i det samme vedtaket:

7. Kirkemøtet ber Kirkerådet forberede en sak om regelverk for ungdomsdemokrati til Kirkemøtet i 2020.

Komiteen begrunnet dette punktet på følgende vis:

«Komiteen mener regelverket for ungdomsdemokrati bør være likt for alle bispedømmer. Komiteen mener at Kirkemøtet bør fastsette nærmere bestemmelser om organer for ungdomsdemokratiet, og foreslår derfor en endring i § 36. Kirkemøtet ber Kirkerådet komme med forslag til nærmere bestemmelser for ungdomsdemokrati på Kirkemøtet i 2020. Komiteen mener at man i arbeidet med nærmere bestemmelser for organer for ungdomsdemokrati, også vurderer muligheten for å gi leder av Utvalg for ungdomsspørsmål (Ufung) stemmerett i Kirkemøtet. Det må også arbeides for å avklare rollen til Samisk ungdomsutvalg (Sung) i ungdomsdemokratiet.»

På Kirkerådets møte 13.-14. juni i år, ble saken om Regler for ungdomsdemokrati foreløpig behandlet. I etterkant ble saken lagt ut på [høring](#), og sendt blant annet til bispedømmerådene, ungdomsrådene og nå også Ungdommens kirkemøte. Vedtaket i denne saken blir UKM's svar i denne høringsprosessen.

Høringsnotatet er på 11 sider. Dette dokumentet er et forsøk på å forkorte og spisse arbeidet med saken noe. I de følgende avsnittene tar vi for oss høringsdokumentets viktigste begrunnelser for det forslaget de er kommet med. Denne delen bør leses sammen med det vedlagte forslaget til regelverk for ungdomsdemokratiet. Deretter kommer noen argumenter i saken om stemmerett for leder av Utvalg for ungdomsspørsmål i Kirkemøtet, både fra Kirkerådets høringsnotat og Ufung.

Til sist ligger spørsmål UKM 2019 kan jobbe med i behandlingen av denne saken.

Ungdomstinget i bispedømmet

Det er i dag etablert et ungdomsting i hvert bispedømme, regulert av mandat fastsatt av det enkelte bispedømmeråd. Ungdommens kirkemøte 2017 uttalte at:

«det må være en bestemmelse i kirkeordningen som fastsetter at det skal være (...) et ungdomsting i hvert bispedømme, herunder a) en formålsbestemmelse for [dette organet og] (...) bestemmelser om menighetsrådenes rolle i oppnevning av delegater til ungdomstingene» (sak UKM 07/17).

Ungdomstinget består normalt av inntil to representanter fra hver menighet i bispedømmet, inntil to representanter fra hver av de organisasjonene som driver ungdomsarbeid tilknyttet Den norske kirke i bispedømmet, medlemmene av ungdomsrådet samt de medlemmer av bispedømmerådet som er under 30 år.

For å tydeliggjøre forankringen i menighetene, foreslår Kirkerådet å presisere i reglene at representantene fra menighetene skal være oppnevnt av menighetsrådet. Dette er i tråd med anbefalingen fra Ungdommens kirkemøte (sak UKM 07/17). Også for representantene fra organisasjonene forventes det at de respektive region- eller kretsstyrer står for oppnevningen. Det er derfor foreslått å spesifisere dette i reglene.

På de enkelte ungdomsting kan det også være ønskelig å invitere andre representanter med møte-, tale- og/eller forslagsrett. Det har for eksempel vært tradisjon for å invitere representanter fra andre bispedømmers ungdomsråd til ungdomsting. I noen tilfeller har en menighet ønsket å sende mer enn to representanter, noe som har blitt løst ved at to representanter møter med alle rettigheter, mens en tredje representant har møtt med tale- og forslagsrett.

Kirkerådet foreslår en formålsbestemmelse om at ungdomstinget er et rådgivende organ for biskopen og bispedømmerådet som uttaler seg i saker som gjelder Den norske kirke i bispedømmet. Ut over dette anbefaler Kirkerådet at det legges til rette for lokale tilpasninger ved at bispedømmerådet gis plikt til å fastsette nærmere bestemmelser for ungdomstinget etter uttalelse fra ungdomstinget, herunder bestemmelser om eventuelle representanter på ungdomstinget med møte-, tale- og/eller forslagsrett.

Ungdomsrådet i bispedømmet

Ungdommens kirkemøte behandlet i 2011 et forslag til et minstemandat for ungdomsråd, i [UKM 09/11](#). Det forslaget gikk mer i detalj enn hva som er tilfellet i det som er foreslått av Kirkerådet nå. Grunnen til det er at man tenker at bispedømmerådene, om de vil, skal kunne vedta et mer detaljert regelverk for hvordan ungdomsrådet jobber. Dette fordi ungdomsrådene fungerer noe forskjellig mellom bispedømmene, og man ønsker et regelverk som rommer disse forskjellene.

Ungdommens kirkemøte

Ungdommens kirkemøte møttes første gang i 1993. I dag består Ungdommens kirkemøte av to utsendinger fra hver av Den norske kirkes bispedømmer, valgt av og blant ungdomsrådene, én samisk utsending fra hver av de tre nordligste bispedømmene, en utsending fra døvemenighetene, én utsending fra hver av organisasjonene som driver ungdomsarbeid tilknyttet Den norske kirke, medlemmer av Utvalg for ungdomsspørsmål, samt de medlemmer av bispedømmerådene, Kirkerådet, Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råd, som er under 30 år. De fire som ble valgt til å representere UKM i Kirkemøtet foregående år inviteres også til det påfølgende UKM med møte-, tale-, forslag- og stemmerett.

Når det gjelder sammensetningen, gikk Ungdommens kirkemøte i 2017 inn for følgende sammensetning:

«Ungdommens kirkemøte skal bestå av representanter fra bispedømmenes ungdomsråd, medlemmer under 30 år valgt inn i bispedømmeråd, Samisk ungdomsutvalg, samt en samisk

delegat fra hvert av de tre nordligste bispedømmene, Utvalg for ungdomsspørsmål, døvekirken og kristne barne- og ungdomsorganisasjoner tilknyttet Den norske kirke» (sak UKM 07/17).

Samisk representasjon på UKM

Etter Kirkerådets vurdering bør sammensetningen til Ungdommens kirkemøte avspeile noen av de samme prinsippene som sammensetningen til Kirkemøtet. Det innebærer blant annet at prinsippet om samisk representasjon fra de tre nordligste bispedømmene samt representasjon fra døvemenighetene bør sikres. Samtidig er det viktig å sike organets demokratiske forankring.

Ungdommens kirkemøte har gått inn for at Samisk ungdomsutvalg (SUNG) skal bli delegater til Ungdommens kirkemøte med alle rettigheter. Samisk ungdomsutvalg består av en representant valgt av ungdomstinget i Nord-Hålogaland bispedømme, Sør-Hålogaland bispedømme, Nidaros bispedømme og Oslo bispedømme og to representanter oppnevnt av Samisk kirkeråds administrasjon. I tillegg kan Sametinget oppnevne en ungdomsrepresentant. Kirkerådet mener at forholdet mellom Den norske kirkes ungdomsutvalg og Samisk ungdomsutvalg bør bygge på en parallell til forholdet mellom Kirkerådet og Samisk kirkeråd. Samisk kirkeråds medlemmer er ikke representert i Kirkemøtet, med unntak av lederen. Dette tilsier at ikke hele Samisk ungdomsutvalg også bør være representert på Ungdommens kirkemøte med møte-, tale-, forslags- og stemmerett.

Som en parallell til at lederen av Samisk kirkeråd er medlem av Kirkemøtet, foreslår Kirkerådet at lederen av Samisk ungdomsutvalg normalt bør være delegat til Ungdommens kirkemøte. For å sikre en god kommunikasjon mellom Samisk ungdomsutvalg og Ungdommens kirkemøte, foreslår Kirkerådet videre at det gis rett til å sende én delegat til, slik at to av medlemmene i Samisk ungdomsutvalg møter med alle rettigheter. Dette sikrer Samisk ungdomsutvalg en representasjon på likt nivå som bispedømmenes ungdomsråd.

Samtidig foreslås det at resten av medlemmene i Samisk ungdomsutvalg kan møte som observatører med tale- og forslagsrett. Kirkerådet er positiv til den utviklingen som har vært i det samiske ungdomsdemokratiet i Den norske kirke med opprettelsen av Samisk ungdomsutvalg.

Andre organisasjoner på UKM

Etter gjeldende regelverk er det Utvalg for ungdomsspørsmål som avgjør hvilke organisasjoner tilknyttet Den norske kirke som blir invitert til å sende delegater til Ungdommens kirkemøte. Utvalg for ungdomsspørsmål har selv uttrykt et ønske om at kriteriene for hvilke organisasjoner som kan inviteres tydeliggjøres, med bakgrunn i at noen organisasjoner de siste årene, som Changemaker og Norsk Speiderforbund, har fjernet sin kristne formålsparagraf.

Den norske kirkes ungdomsutvalg (i dag UFUNG)

I dag er Kirkerådets Utvalg for ungdomsspørsmål et rådgivende fagorgan for sekretariatet i de sentralkirkelige råd. Mandatet for Utvalg for ungdomsspørsmål har vært fastsatt av direktøren. Ved at ungdomsdemokratiet regelfestes i kirkeordningen, blir Utvalg for ungdomsspørsmåls rolle endret. Det går fra å være et utvalg for Kirkerådets sekretariat, til å bli hele Den norske kirkes rådgivende organ i saker som angår unges situasjon i kirke og samfunn.

Kirkerådet mener derfor at dagens navn på utvalget, Kirkerådets Utvalg for ungdomsspørsmål, bør endres. Det kan samtidig være hensiktsmessig å presisere hvilket nivå i kirken utvalget arbeider på. Det foreslås derfor at utvalget kalles *Den norske kirkes ungdomsutvalg*.

Kirkerådet behandlet i 2018 en sak om Kirkerådets sammensetning, hvor spørsmålet om lederen av Utvalg for ungdomsspørsmål inngikk. Kirkemøtet vedtok i 2018 at lederen av Utvalg for ungdomsspørsmål skal få tale- og forslagsrett i Kirkerådet, jf. sak KM 15/18 vedtakspunkt 2, men altså ikke stemmerett. Forutsetningen har vært at lederen av utvalget velges av Ungdommens kirkemøte.

Kirkerådet behandlet i september 2018 en sak som endret utvalgets sammensetning, slik at alle medlemmene av utvalget velges av Ungdommens kirkemøte. Seks av medlemmene velges blant delegatene på Ungdommens kirkemøte og at to skal velges på bakgrunn av særlig kompetanse. Kirkerådet foreslår å ta inn nøkkelbestemmelsene fra dagens statutter for Utvalg for ungdomsspørsmål, slik at dette regelverket gjøres overflødig og kan oppheves.

Samisk ungdomsutvalg

Samisk ungdomsutvalg ble vedtatt opprettet av Samisk kirkeråd i juni 2016, med bakgrunn i retningslinjer fra Strategiplan for samisk kirkeliv, vedtatt av Kirkemøtet.

Det foreslås å ta inn de viktigste bestemmelsene om Samisk ungdomsutvalg i regelverket for ungdomsdemokratiet i Den norske kirke.

Spørsmålet om stemmerett på Kirkemøtet for leder av ungdomsutvalget

Kirkemøtekomiteen uttalte som nevnt at:

«Komiteen mener at man i arbeidet med nærmere bestemmelser for organer for ungdomsdemokrati, også vurderer muligheten for å gi leder av Utvalg for ungdomsspørsmål (Ufung) stemmerett i Kirkemøtet.»

Det er i dag to kanaler for unges deltakelse i Kirkemøtet:

- 1) Gjennom den ordinære representasjonskanalen blir unge medlemmer valgt inn i Kirkemøtet. Her er det vedtatt et krav om at det skal være minst 20 prosent unge kandidater på listeforslagene som stiller til Kirkemøtet. Etter kirkevalget i 2019 var over 20 prosent av de leke medlemmene valgt inn i Kirkemøtet under 30 år.
- 2) Den andre kanalen er gjennom Ungdommens kirkemøtets representanter på Kirkemøtet, deriblant lederen av Utvalg for ungdomsspørsmål, som møter med tale- og forslagsrett.

I høringsnotatet legger Kirkerådet opp til at spørsmålet om leder av ungdomsutvalgets stemmerett på KM, skal behandles i forbindelse med det videre utredningsarbeidet om kirkeordningen, delutredning 3 om kirkelig demokrati – kirkelige organers sammensetning og valgordninger til disse. Dette arbeidet vil bli muligens bli ferdig i 2022. Kirkerådet skriver i høringsnotatet:

Spørsmålet om stemmerett i Kirkemøtet for lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg, bør etter Kirkerådets vurdering ses i en mer helhetlig sammenheng med det kirkelige demokratiet. I forbindelse med demokratireformen i Den norske kirke fra 2008–2011 ble antallet medlemmer av Kirkemøtet som blir valgt på såkalt fritt grunnlag redusert fra fem til ett medlem. Begrunnelsen var at valgordningen til kirkelige organer ikke skal være slik at organene supplerer seg selv. Ordningen med at leder av Samisk kirkeråd blir valgt av Kirkemøtet som medlem av Kirkemøtet, er et unntak fra dette hovedprinsippet.

Som saksforberedende instans til Ungdommens kirkemøte, vil UFUNG påpeke at det finnes argumenter som taler for å at ungdomsdemokratets valgte leder bør få stemmerett nå:

Ungdomsdemokratiet i Den norske kirke representerer omtrent 680 000 kirkemedlemmer mellom 15 og 30 år, og at disses representasjon i kirkens høyeste organ ikke er garantert gjennom valgordningen til kirkevalget. At det skal stå 20 prosent under 30 år på listene til kirkevalget, garanterer ikke at så mange faktisk blir valgt inn i sine respektive bispedømmeråd. I tillegg vet vi at det er et problem for unge representanter i bispedømmeråd at mange flytter i løpet av en fireårsperiode, da ofte ut av bispedømmet – noe som betyr at man mister plassen i rådet og Kirkemøtet. Da er det ikke sikkert at man blir erstattet av en vara under 30 år.

Man kan altså argumentere for en liknende variant som det Samisk kirkeråd i dag har; at leder for Den norske kirkes ungdomsutvalg nomineres av UKM, og velges formelt på det påfølgende Kirkemøtet og dermed også får stemmerett. Dette vil i så fall være den eneste sikre ungdomsstemmen i Kirkemøtet. At man behandler lederne av Samisk kirkeråd og ungdomsdemokratiet annerledes enn for eksempel lederen av Mellomkirkelig råd, kan gi mening i den forstand at de to første representerer minoriteter i det demokratiske grunnlaget, mens MKR er et fagorgan.

Spørsmål til UKM

Ungdomstinget i bispedømmet

1. Er det en god ide at delegatene fra menighetene til ungdomstinget blir oppnevnt av menighetsrådet?

Ungdomsrådet i bispedømmet

2. Bør det sitte noen fra bispedømmerådet i ungdomsrådet?
- a) Ja, bispedømmerådet bør oppnevne en representant til å møte ungdomsrådet
 - b) Ja, og vedkomne bør være under 30 år
 - c) Nei, ungdomsrådet kan rapportere til bispedømmerådet på annet vis

Ungdommens kirkemøte

3. Hvordan bør samisk representasjon være på Ungdommens kirkemøte?
- a) Som foreslått i høringsdokumentet; en delegat fra hver av de tre nordligste bispedømmene, samt to delegater fra Sung. De medlemmene i Sung som ikke er delegater, kan møte som observatører med tale- og forslagsrett. 5 delegater totalt, inntil 4 observatører.
 - b) En delegat fra hver av de tre nordligste bispedømmene, samt hele Sung. 9 delegater totalt.
 - c) Hele Sung, men ingen delegater fra bispedømmene. 6 delegater totalt.

4. Andre organisasjoner på UKM: Bør det være et kriterium at organisasjonene som inviteres på UKM driver ungdomsarbeid tilknyttet Den norske kirke og i tillegg har en kristen formålsparagraf?

Ung representasjon på Kirkemøtet

5. Bør lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg ha stemmerett på Kirkemøtet?